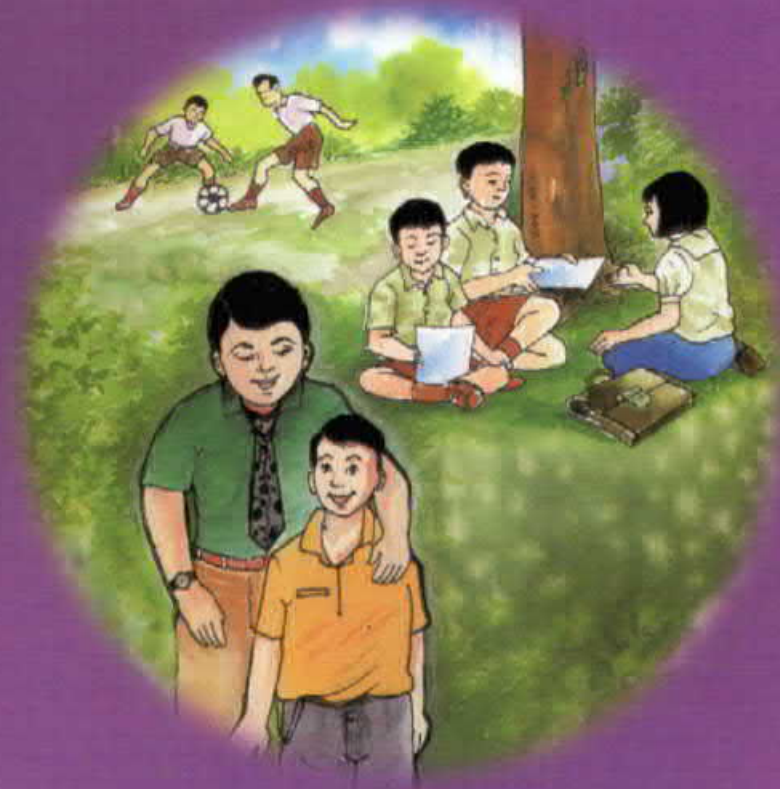

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

เอาใจใส่ใกล้ชิด ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พระบรมราโชวาท

...ลักษณะของการศึกษาหรือการเรียนรู้
มีอยู่สามลักษณะ ได้แก่ เรียนรู้ตามความรู้
ความคิดของผู้อื่นอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วย
การขบคิดพิจารณาของตนเองให้เห็นเหตุผล
อย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากภาพ/ปฏิบัติการ
จนกระทั่งถึงผลและเกิดความคิดเองแคล้ว
จ้านาญอีกอย่างหนึ่ง...

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

เอาใจใส่ใกล้ชิด ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่การปฏิรูปการเรียนรู้

เอาใจใส่ใกล้ชิด ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย

พิมพ์ครั้งที่ 1

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2544

จำนวนพิมพ์ 15,000 เล่ม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-268-9733

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา

314-316 ปากซอยบ้านบาตร บางคูเมือง ป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100

โทร. 223-5548, 223-3351

นายปรกรณ์ ดันสกุล ผู้พิมพ์โฆษณา พ.ศ. 2544

คำนำ

สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามหลักการและ
แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ได้นั้น จำเป็นต้องใช้หลักจิตวิทยาและการแนะแนวเป็น
กลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ
การปฏิรูปการศึกษา

กรมวิชาการ จึงได้จัดทำเอกสารชุดแนะแนว : กลไกสู่
การปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางในการนำหลักจิตวิทยาและ
การแนะแนวสอดแทรกและบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนา
ผู้เรียน ซึ่งได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต
ที่ปรึกษากรมวิชาการ สรุปลงสาระสังเขปเอกสารทั้ง 9 ฉบับ คือ
บรรยากาศสดใส ช่วยมองไกลไม่เรียนรู้ ครูยุคใหม่ สุขใจที่คิด
สุขจิตที่อารมณ์ สัมพันธภาพเกิดขึ้นได้ด้วยใจครู เอาใจใส่ใกล้ชิด
ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย รู้จักและเห็นคุณค่าในตนเอง ทุกวิชามีค่ายิ่ง
ผู้เรียนเป็นสุข ครูก็สุขด้วย และสำเร็จได้ใจเป็นสุข

กรมวิชาการขอขอบคุณ ศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต
ผู้ทรงคุณวุฒิ ครู อาจารย์ ศึกษาพิเศษฯ ทั้งในกระทรวงศึกษาธิการ
และนอกกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนนักวิชาการศึกษาของ
กรมวิชาการที่ได้เสียสละเวลา และมีความมุ่งมั่นที่จะช่วยให้สถานศึกษา

จัดการศึกษาได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อสร้างคนให้มีประสิทธิภาพ เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศอันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้และปัญญา

หากท่านผู้อ่านมีความคิดเห็นประการใด ขอได้โปรดแจ้ง ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง และจัดทำเอกสารชุดต่อไป

อ.ร. ๒

(นายอำรุง จันทวานิช)

อธิบดีกรมวิชาการ

สิงหาคม 2543

สารบัญ

หน้า

คำนำ

ความนำ

เอาใจใส่ใกล้ชิด

รู้จักธรรมชาติของมนุษย์

รู้จักสังเกตพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย

ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการเรียน

ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความประพฤติ

ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาทางเศรษฐกิจ

ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาส่วนตัวและอารมณ์

แนวทางการแก้ปัญหาและการช่วยเหลือ

การประสานความร่วมมือ

การให้คำปรึกษา

ติดตามผล สรุปผล และรายงานผล

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ความนำ

มนุษย์ ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ มีธรรมชาติในตัวที่มีมาแต่กำเนิด ธรรมชาตินี้มีความสลับซับซ้อน มีอารมณ์ มีระดับคุณภาพของสมอง ในการรับรู้ จดจำ ประมวลข้อมูล และเรื่องราว มีสิ่งแวดล้อม ในบ้าน ในสถานศึกษา ในชุมชน ซึ่งสร้างความประทับใจและผลกระทบทางด้านอารมณ์ การเรียนรู้ ความคิด เจตคติต่อบุคคลอื่น และสังคมอื่น ทั้งในการเกื้อกูล กตัตัน และกัฏกร่อน ผลของการกระทบบางอย่าง แสดงให้เห็นได้ เช่น กริยา วาจา การแต่งกาย พฤติกรรม ซึ่งแตกต่างกันไป บางอย่างที่ยังมองไม่เห็นและที่เป็นเครื่องควบคุมการ แสดงออกนั้น คือความรู้สึก และความคิด

เอกสารเรื่อง **“เอาใจใส่ใกล้ชิด ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย”** นี้ พยายามชี้ให้เห็นธรรมชาติของมนุษย์ ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในธรรมชาติ โดยเฉพาะในด้านที่เป็น ปัญหาแก่ผู้เรียนนั้น ให้ตระหนักในความจำเป็นที่จะต้องพยายาม ศึกษาให้รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้รู้เทคนิคหรือเครื่องมือที่พัฒนา ขึ้นมาเป็นระบบที่ใช้ในการศึกษาผู้เรียน แหล่งข้อมูลผู้เรียนแต่ละ บุคคลที่จะได้จากบุคคลอื่นซึ่งใกล้ชิด ข้อมูลทั้งหมดนี้จำเป็นสำหรับการ วิเคราะห์ เพื่อหาทางป้องกันหรือแก้ปัญหาให้ตรงประเด็น นอกจากนั้นได้เสนอการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในด้านการเรียน ปัญหา ในด้านความประพฤติ ปัญหาส่วนตัวและอารมณ์ เสนอแนวทาง แก้ปัญหาอย่างเป็นกระบวนการด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายใน

และภายนอกสถานศึกษา ตลอดจน มีการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญในกรณีที่มี
ปัญหานั้นสลับซับซ้อนยากแก่การแก้ไข และมีการติดตาม รายงาน
สรุปผลที่ชัดเจน ซึ่งถ้าครูทุกคนในสถานศึกษา เอาใจใส่ดูแลผู้เรียน
อย่างใกล้ชิด ร่วมมือกันค้นหาปัญหา ให้ความช่วยเหลือและ
แก้ปัญหาอย่างเต็มความสามารถ ก็จะช่วยให้ผู้เรียนปลอดจาก
ปัญหา สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีพัฒนาการ
อย่างสมบูรณ์

เอาใจใส่ใกล้ชิด

การเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เป็นวิธีที่ช่วยให้ครูรู้จักผู้เรียนได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ยิ่งถ้าสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีด้วยก็จะทำให้ครูได้รู้ถึงภูมิหลัง และที่มาของความรู้สึกรู้สึกนึกคิด หรือพฤติกรรม ทั้งยังสามารถมองเห็นแนวโน้มของแนวความคิดต่อไปในอนาคตของผู้เรียน ข้อมูลต่างๆ ที่ครูสำรวจและรวบรวมได้จากการเอาใจใส่ใกล้ชิดนี้ ทำให้ครูได้เห็นปัญหา สิ่งทีอาจจะเป็นปัญหาหรือสาเหตุของปัญหา เมื่อนำข้อมูลของผู้เรียนมาประสมประสานกับความรู้ และประสบการณ์ของครูก็จะทำให้ครูสามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วทั้งที่ หรือถ้าผู้เรียนไม่มีปัญหาก็อาจวางแผนป้องกันหรือพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

การเอาใจใส่ผู้เรียน จะเป็นผลต่อเมื่อครูมีความสามารถ
3 ประการคือ

2. รู้จักสังเกตพฤติกรรม
ที่เห็นปัญหา

1. รู้จักธรรมชาติของมนุษย์

3. รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ลักษณะชาติของมนุษย์

เมื่อเราเชื่อว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุด เราก็ต้องให้การดูแลเอาใจใส่ และควรพัฒนาให้เจริญขึ้นทุกด้าน แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์ย่อมมีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ลักษณะนิสัย ตลอดจนสภาพทางสังคมและสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้แต่ละคนมีทั้งดีและไม่ดีในตนเอง ดังนั้นต้องใช้อยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อให้พัฒนาเต็มความสามารถ และมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นวัยไหนก็ตามย่อมมีศักดิ์ศรี และมีเกียรติในตนเอง จึงควรยอมรับในคุณค่า และศักยภาพของแต่ละบุคคล ในทางจิตวิทยาเชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับความบริสุทธิ์ สะอาด และมีความใฝ่ดีเป็นพื้นฐาน แต่การมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือไม่เหมาะสม ก็เนื่องจากมีสาเหตุและมีแรงจูงใจผลักดันให้เป็นไปและหลากหลาย ซึ่งอาจจะเกิดจากตนเองหรือสิ่งแวดล้อม ดังนั้นพฤติกรรมแต่ละอย่างย่อมมีสาเหตุทั้งสิ้น การช่วยเหลือจึงต้องให้ความสนใจ ดูแล คอยติดตามค้นหาความจริง ก็จะพบสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้น หากเราได้ตระหนักในความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ดังกล่าว เราก็จะเข้าใจว่ามนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และสามารถปลูกฝังตลอดจนส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้น ครูทุกคนในสถานศึกษาจึงควรศึกษาพฤติกรรมผู้เรียนและช่วยกันสอดส่องดูแลเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือทุกวิถีทางอย่างเต็มความสามารถ

รู้

จักสังเกตพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ปัญหาย่อมเกิดขึ้นได้กับทุกคน ไม่ว่าเวลาใดเวลาหนึ่งเพราะทุกคนมีความต้องการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมอยู่เสมอ แต่หากไม่ได้รับการตอบสนองก็ย่อมทุกข์ใจ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของปัญหา ที่น่าห่วงใยก็คือ พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นส่งผลกระทบต่อผู้อื่นหรือไม่เพียงใด

ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องช่วยกันสอดส่องดูแลและให้ความช่วยเหลืออย่างถูกต้องเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และเพื่อความสงบสุขในสังคม สำหรับในสถานศึกษา

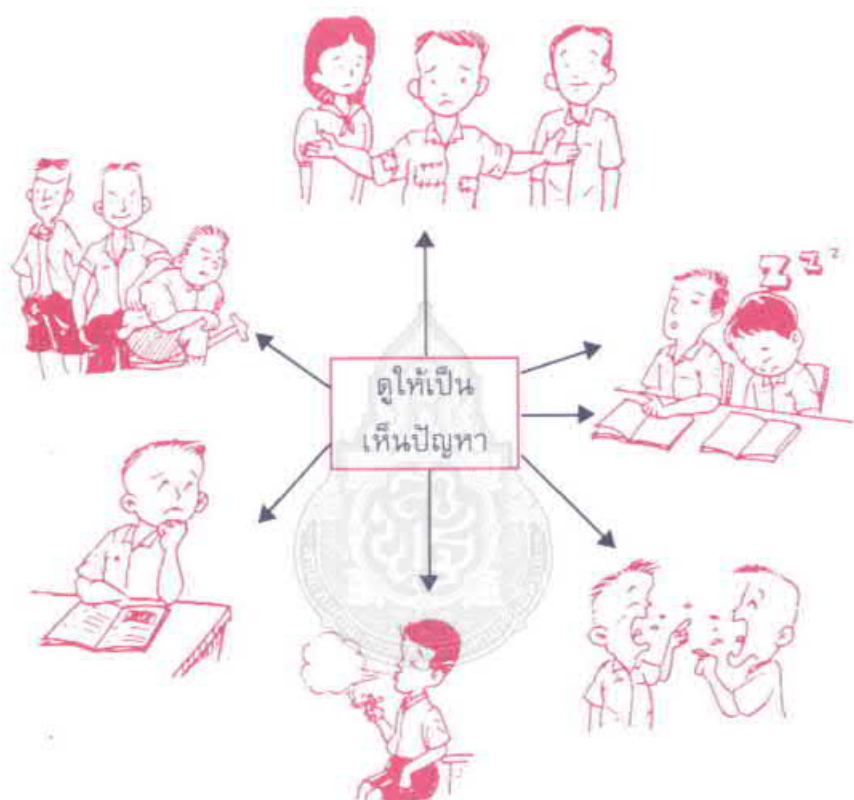
การพิจารณาว่าผู้เรียนมีปัญหาหรือไม่อย่างไร ครูอาจเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนแต่ละคนด้วยการสังเกตพฤติกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนในบรรยากาศต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการวินิจฉัยปัญหาของผู้เรียน

ทุกพฤติกรรมย่อมมีสาเหตุ

สังเกตเพื่อรู้และเข้าใจ

สะท้อนให้รู้วาพฤติกรรมนั้นนำไปสู่สิ่งที่ต้องการหรือไม่
เพราะ: หนูยังไม่ได้ฝึกดีศรี มีดีทั้งภาพ ไม่มีใครต้องการ
เป็นคนเจ้าปัญหา

ลักษณะปัญหาของผู้เรียน

ปัญหาของผู้เรียนมีหลากหลายประเภท ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ปัญหาบางอย่างเป็นเรื่องเล็กน้อยเกิดขึ้นตามวัยเมื่อผ่านวัยนั้นไป ปัญหานั้นจะหายไปเอง แต่บางปัญหา เป็นปัญหาซับซ้อน ซึ่งการช่วยเหลือต้องอาศัยองค์ประกอบและปัจจัยหลายอย่าง บางครั้งครู หรือผู้ปกครอง ไม่ได้ตระหนักว่าผู้เรียนมีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งอาจจะเป็นเพราะไม่ได้ใกล้ชิดผู้เรียนพอที่จะสังเกตพบพฤติกรรมที่แสดงการปรับตัวไม่ได้ ต่อไปนี้ เป็นตัวอย่างปัญหาด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ ซึ่งครูควรสังเกตและสามารถดำเนินการป้องกัน พัฒนา ช่วยเหลือ

ตัวอย่างปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน

[illegible]

การที่ครูจะช่วยเหลือผู้เรียนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน นั้นครูต้องรู้จักสังเกต รับรู้พฤติกรรมและเข้าใจผู้เรียนแต่ละคนว่า มี ศักยภาพ ความสามารถด้านใด มีปัญหาความต้องการด้านใด จึงจะ สามารถจัดประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนให้คำแนะนำช่วยเหลือได้ตามลักษณะความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ซึ่งครูสามารถหาข้อมูลได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. บุคคลต่าง ๆ

2. เทคนิควิธี / เครื่องมือต่างๆ ในการรู้จักผู้เรียน

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. ระเบียบสะสม
4. อัตชีวประวัติ
5. แบบสำรวจ / แบบสอบถาม /
แบบทดสอบ
6. ระเบียบพฤติกรรม

ฯลฯ

3. กิจกรรมต่าง ๆ

1. กิจกรรมโฮมรูม
2. กิจกรรมการเรียนรู้การสอน
3. กิจกรรมชมรม /
ชุมนุมต่าง ๆ
4. กิจกรรมนัดพบผู้ปกครอง /
เยี่ยมบ้าน
5. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
6. การจัดวันอาชีพ
7. การจัดทัศนศึกษานอกสถานที่

ฯลฯ

ปัญหาที่ยั่งยืนจะคลี่คลาย

ปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน มักจะเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งถ้าผู้เรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้จะทำให้มีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนา เกิดปัญหาทางอารมณ์ วิตกกังวลต่อการทำกิจกรรม และการเรียนต่างๆ เกิดความคับข้องใจ รู้สึกทำอะไรสู้คนอื่นไม่ได้ ทำให้มีปมด้อย ขาดความมั่นใจ บางครั้งอาจทอดถอนหรือต่อต้านได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูทุกคนจะต้องให้ความสนใจและแก้ไขแต่ต้นมือการช่วยเหลือประการแรกที่ครูต้องทำคือ **ศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา**

ดังนั้นครูจำเป็นต้องรู้จักเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่าจะอะไรคือ เหตุ อะไรคือผล และสาเหตุที่แท้จริงคืออะไร ก่อนที่จะหาแนวทางแก้ปัญหาและช่วยเหลือต่อไป ซึ่งการแก้ปัญหา และช่วยเหลือผู้เรียนนั้นต้องประสานความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะผู้ปกครองและชุมชน ควรมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ผู้ปกครองและชุมชนตระหนักว่าสถานศึกษาได้เอาใจใส่พัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนจะสามารถช่วยส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาผู้เรียนได้ด้วย

แนวทางการแก้ปัญหาและช่วยเหลือประการหนึ่งที่ครูทุกคนควรจะฝึกปฏิบัติ คือ **การให้คำปรึกษาเบื้องต้น** ซึ่งจะทำให้ครูเข้าใจปัญหาพื้นฐาน และช่วยเหลือผู้เรียนได้ในระดับเบื้องต้น

หากผู้เรียนมีปัญหาซับซ้อนยากต่อการช่วยเหลือ จึงส่งต่อให้กับครูแนะแนวที่จะร่วมมือกับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกต่อไป เมื่อดำเนินการแก้ปัญหาและช่วยเหลือแล้ว ครูผู้สอนควรร่วมติดตามผล สรุปผลการดำเนินงาน และรายงานผลต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาต่อไป

ค

ทฤษฎีวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการเรียน

การช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียน เป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็น เพื่อเป็นการปูพื้นฐานที่ดีในด้านการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอีกทั้งช่วยให้มีสุขภาพจิตดีและมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น ครูจำเป็นต้องศึกษาสภาพปัญหาก่อน จึงจะให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้เหมาะสม และเกิดประโยชน์แท้จริงแก่ผู้เรียน

- ความสามารถทางด้านสติปัญญาของผู้เรียน
- ไม่เห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน
- ไม่มีวินัยในตนเองด้านการเรียน เช่น ขาดความรับผิดชอบ เกียจคร้าน
- มีปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ
- ผู้เรียนไม่ได้เรียนตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและความถนัดของตนเอง
- สุขภาพของผู้เรียน เช่น มีโรคประจำตัว มีความพิการทางด้านร่างกาย

ฯลฯ

- ผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่
- ผู้ปกครองมอบหมายงานบ้านหนักเกินไป
- ผู้ปกครองตั้งความหวังไว้สูงหรือต่ำเกินไป
- ครอบครัวประสบภาวะวิกฤต เศรษฐกิจ
- ครอบครัวมีปัญหา เช่น หย่าร้าง แยกแยก ทะเลาะเบาะแว้ง

ฯลฯ

- ครูดูหรือใช้อารมณ์
- ครูประพฤติตนไม่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนขาดความศรัทธาและยอมรับ
- วิธีการสอนของครู ทำให้ผู้เรียนเบื่อ
- ครูพูดจาไม่สุภาพ ทำให้ผู้เรียนไม่อยากเรียน
- ครูขาดทักษะการสอน ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจบทเรียน
- บรรยากาศของห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้
- บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาไม่อบอุ่น
- สถานศึกษาขาดสื่อ / อุปกรณ์ / เทคโนโลยี
- สถานศึกษาขาดการส่งเสริมการจัดกิจกรรมสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน
- อิทธิพลของเพื่อน

ฯลฯ

ก

ทฤษฎีวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาความประพฤติ

ปัญหาความประพฤติ เป็นปัญหาที่พบได้เป็นประจำ ซึ่งมีตั้งแต่พฤติกรรมผิดระเบียบวินัยเล็กๆ น้อยๆ ไปจนถึงเป็นปัญหารุนแรง ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เรียนต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านร่างกาย ความคิด ค่านิยม ทัศนคติ บทบาท ความคาดหวังของผู้ปกครอง และสังคม ทำให้ต้องปรับตัวตลอดเวลา ซึ่งถ้าผู้เรียนไม่สามารถปรับตัวได้ก็อาจจะนำไปสู่ปัญหาความประพฤติที่รุนแรงต่อไป

- ขาดความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัว
- พหุชนไม่เป็นแบบอย่างที่ดี
- ครอบครัวแตกแยกหย่าร้าง
- วิธีการอบรมเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง เช่น ตามใจเกินไป ปล่อยตามลำพัง เข้มงวดเกินไป
- บุคคลในบ้านมักขัดแย้งกันเอง ทำให้ผู้เรียนสับสน
- พ่อแม่ผู้ปกครองไม่ใส่ใจหาปรึกษาเมื่อมีปัญหา ไม่สนใจตอบคำถาม
- ผู้ปกครองใช้ความรุนแรงในการเลี้ยงดู
- ขาดกิจกรรมส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ภายในบ้าน

รศร

- ขาดทักษะเพื่อการเรียนรู้
- ขอบแสงหาความตื่นเต้นให้กับชีวิต
- เสี่ยงหาเอกลักษณ์ให้กับตนเองเพื่อให้ผู้อื่นยอมรับ
- มีนิสัยขี้เกียจ อยากรู้ ชอบทำทาส
- อ่อนแอ ไม่เข้มแข็ง ขาดทักษะการปฏิเสธ
- แก้ปัญหาไม่ถูกวิธี รู้ทำไม่ถึงการฉ้อ
- ขาดวินัยในตนเอง
- เรียกร้องความสนใจ

รศร

- ผลกระทบจากสื่อประเภทต่างๆ ทำให้เกิดการเลียนแบบ
- ประพฤติปฏิบัติ ตามค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง
- กลุ่มชนที่อาศัย เป็นแหล่งอบายมุข แหล่งเสพติด และมั่วสุมทางเพศ

ค

ทฤษฎีสาเหตุของปัญหาทางเศรษฐกิจ

จากสภาวะวิกฤต โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้คนในสังคมต้องแก่งแย่งแข่งขัน เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอด ซึ่งผู้เรียนอาจจะได้รับผลกระทบนี้จากผู้ปกครองได้เช่นกัน และอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ปรับตัวไม่ได้ กับปัญหาไม่เป็น หาทงออกไม่ถูกวิธี กลายเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ ดังนั้นหากครูผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนมีปัญหาเศรษฐกิจ และวิเคราะห์ได้ว่ามีสาเหตุจากสิ่งใดก็ควรหาแนวทางช่วยเหลือ เช่น จัดหาทุนต่างๆ จัดหารายได้พิเศษ ส่งเสริมอาชีพอิสระ เป็นต้น

- ใช้จ่ายไม่เหมาะสม สบายสบาย
- ไม่ชวนช่วยหารายได้ในทางที่เหมาะสม
- มีค่านิยมฟุ้งเฟ้อตามสมัยนิยม
- ใช้เงินเพื่อแสวงหาการยอมรับจากเพื่อน

- พ่อแม่ดกงาน / รายได้ลดน้อยลง
- มีหนี้สิน
- พ่อแม่มีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ ไม่ปลูกฝังเรื่องการประหยัด

ฯลฯ

- ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศ
- ความผันผวนทางเศรษฐกิจ
- ค่าครองชีพสูง
- ค่านิยมด้านการบริโภคที่ไม่เหมาะสม

ฯลฯ

ก

ทฤษฎีสาเหตุของปัญหาส่วนตัวและอารมณ์

ปัญหาส่วนตัวและอารมณ์ มักจะเกิดมาจากความขัดแย้ง ความกดดันภายในจิตใจ ความเครียดหรือการปรับตัวไม่ได้ ซึ่งหากผู้เรียนประสบปัญหาดังกล่าว แล้วหาทางออกไม่ได้อาจแก้ปัญหาโดยการทำร้ายตัวเอง ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องศึกษาวิเคราะห์ เพื่อรู้จักผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง และวิเคราะห์ปัญหาให้กระจ่าง เจาะลึก ซึ่งอาจต้องประสานขอความร่วมมือ โดยขอข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน เพิ่มเติมจากครูอื่นๆ ประกอบด้วย

- ระดับสติปัญญา พัฒนาการของสมอง สุขภาพของสมอง
- พันธุกรรม
- ความพิการทางด้านร่างกาย โดยเฉพาะด้านอวัยวะเพื่อการเรียน
- ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ / สังคมไม่ได้ / แก่ชดตนเองไม่ได้
- ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง / มีปมด้อย
- พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

ฯลฯ

- ผู้เรียนขาดพ่อ หรือแม่
- วิธีการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว
- ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
- ครอบครัวขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน
- ครอบครัวหย่าร้าง
- ครอบครัวแยกกันอยู่
- พ่อแม่ลงโทษโดยใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล

ฯลฯ

- เพื่อนไม่ยอมรับ
- เพื่อนไม่ให้เข้ากลุ่ม
- ทำเลที่ตั้งของบ้าน
- วิธีการสอนของครู
- บรรยากาศในการเรียนการสอน
- บรรยากาศภายในโรงเรียน

ฯลฯ

ปัญหาของผู้เรียนมีต่าง ๆ กัน และแต่ละปัญหาล้วนมีสาเหตุจะเป็นสาเหตุเดียวหรือหลายสาเหตุก็ได้ การแก้ปัญหาและการช่วยเหลือจะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสาเหตุของปัญหาและความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นจึงเสนอแนวทางการแก้ปัญหาพอเป็นตัวอย่างดังนี้

แนวทางการแก้ปัญหาและการช่วยเหลือ			
ด้านการเรียน	ด้านความประพฤติ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านส่วนตัวและอารมณ์
1. สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน	1. จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ	1. ให้ความการศึกษา	1. จัดกิจกรรมฝึกการพูดหน้าชั้นเรียน
2. ให้คำแนะนำเรื่อง "การแบ่งเวลาในการเรียน"	2. ให้ผู้เรียนร่วมกำหนดกฎ กติกาเงื่อนไขที่จะปฏิบัติระหว่างเรียน	2. ส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียน	2. ฝึกวิธีผ่อนคลายความเครียด
3. ให้คำแนะนำวิธีการเรียนที่ถูกต้อง และเหมาะสม	3. มอบหมายงาน/หน้าที่ ให้รับผิดชอบ	3. จัดโครงการอาหารกลางวัน	3. ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล / แบบกลุ่ม
4. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหา เช่น เรียนเสริม จัดหาอุปกรณ์ให้พร้อม	4. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี	4. ใช้บริการกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อการศึกษา	4. จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
5. ใช้วิธีเสริมแรง ให้กำลังใจ	5. สร้างความไว้วางใจ และให้คำปรึกษา	5. ให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง และยอมรับสภาพความเป็นจริง	5. จัดกิจกรรมตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความถนัด
6. สร้างความไว้วางใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน	6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจ	6. ส่งเสริมให้มีการวางแผน การเรียนอย่างฉลาดและเหมาะสม	6. ส่งเสริมให้ทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น ค่ายอาสา

ด้านการเรียน	ด้านความประพฤติ	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านส่วนตัวและอารมณ์
เข้ามาขอคำปรึกษาได้ตลอดเวลา	7. สร้างความตระหนักในคุณค่าการทำความดีด้วยสังคม เช่น เข้าค่ายอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์	7. ปฏิบัติงานตามโครงการประหยัดเศรษฐกิจพอเพียง	7. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้
7. สร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม	8. สร้างประสบการณ์การเป็นผู้ฟัง-ผู้ตามให้ผู้เรียน	8. ชี้แนะช่องทางในการทำมาหากิน	8. ให้คำปรึกษาผู้ปกครอง
8. จัดหาสื่อ / เทคโนโลยี เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	9. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชน	๙.๙	9. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้และจัดกิจกรรม / ประสิทธิภาพให้ผู้เรียนในเรื่องต่างๆ เช่น วุฒิภาวะทางอารมณ์ (EQ)ฝึกทักษะในการดำเนินชีวิต เป็นต้น
9. ครูควรปรับวิธีการสอน เช่น บทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก	10. ให้คำปรึกษาเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้		10. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อการช่วยเหลือแก้ปัญหาและการส่งต่อ
10. การจัดการเรียนการสอนไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน	11. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อการช่วยเหลือแก้ปัญหา และการส่งต่อ		๙.๙
11. ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่าในตนเองคุณค่าของความรู้และการเรียนรู้	12. ให้กำลังใจโดยการให้รางวัลและมอบหมายความรับผิดชอบ		
12. จัดกิจกรรมที่เหมาะสมและท้าทายไม่ยากเกินไปเพื่อให้ผู้เรียนอยากลองปฏิบัติและให้ออกสได้ประสบความสำเร็จเกิดความภาคภูมิใจ	13. จัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์		
13. ให้เพื่อนที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนอ่อน	๙.๙		
๙.๙			

การประสานความร่วมมือ

แม้ว่าครูทุกคนจะเต็มใจปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบของตน เพื่อรู้จักและเข้าใจผู้เรียน รู้ปัญหา และความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถแล้วก็ตาม แต่การทำงานโดยลำพังผู้เดียวอาจทั้งหนักและเหนื่อย ในความเป็นจริงยังมีบุคลากรทั้งในสถานศึกษาและในหน่วยงาน องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนตามบทบาทที่เป็นอยู่ หากมีการประสานสัมพันธ์อันดีต่อกัน งานที่หนักก็จะกลายเป็นเบา และเห็นทางประสบความสำเร็จไม่มากนักน้อย

ในโลกของการทำงานนั้นต้องทำงานร่วมกับคนอื่นๆ

ต้องประสานความร่วมมือระหว่างบุคคล เพื่อขับเคลื่อนให้งานบรรลุ

เป้าหมายและต้องอาศัยสิ่งต่อไปนี้: ความเข้าใจถึงธรรมชาติของ

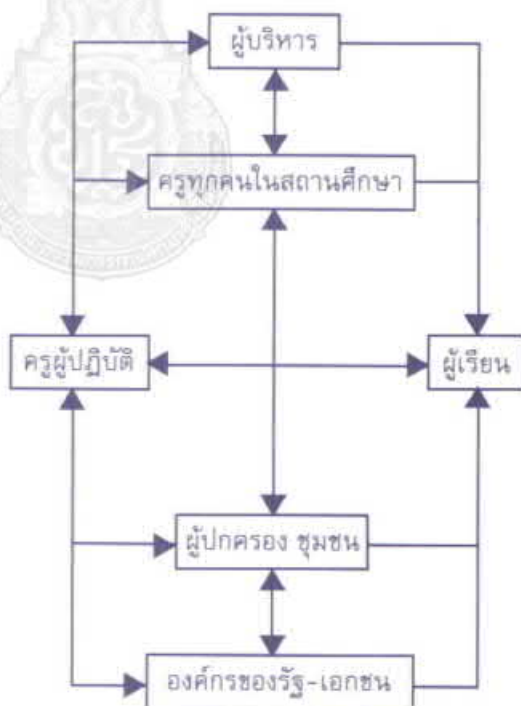
พฤติกรรมมนุษย์ เพื่อให้ความรู้ลึกซึ้งและจิตใจในส่วนลึก

เพื่อให้ผู้อื่นอยากร่วมงานกับเราด้วยความเต็มใจ

สิ่งที่ควรพิจารณา..เพื่อให้ ผู้อื่นอยากร่วมงานด้วย

- เขาเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดหรือหน่วยงานกำหนด
- เขาเห็นด้วยกับวิธีการทำงานของเขา
- ความมีมิตรภาพและความรู้สึกที่ดีต่อเขา
- เขาต้องมีความรู้สึกว่าเขาลำบากและมีประโยชน์ต่องานนั้น

บทบาทของบุคลากรในสถานศึกษา

บทบาทของผู้บริหาร

- กำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างมีระบบ
- ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อดูแลผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- จัดกระบวนการทางจิตวิทยาและการแนะแนวในการส่งเสริม ป้องกัน และแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนอย่างมีระบบ
- สนับสนุนพัฒนาบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาให้มีทักษะในการให้คำปรึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการทางจิตวิทยาและการแนะแนว
- ร่วมมือกับกรรมการสถานศึกษา ชุมชน จัดโครงการ/กิจกรรม/นิทรรศการ พัฒนาผู้เรียนด้านการศึกษา อาชีพ และบุคลิกภาพ
- เปิดโอกาสให้กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง องค์กร การบริหารชุมชน สถานประกอบการและภูมิปัญญาในชุมชนหรือท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียนทั้งในด้านการศึกษา อาชีพและบุคลิกภาพ เช่น ให้อาหารกลางวัน เป็นวิทยากร เป็นต้น
- จัดเครือข่ายในการช่วยเหลือผู้เรียนทั้งในและนอกสถานศึกษา มีอาสาสมัครผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง กรรมการ

สถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และองค์กรบริหารชุมชน ในการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน มีศูนย์ บริการช่วยเหลือคอยรับรายงานการสอดส่องดูแลพฤติกรรม ของผู้เรียน มีการฝึกอบรมเครือข่ายให้รู้จักวิธีสังเกตปัญหา และแก้ไขปัญหา มีระบบการสื่อสารที่ช่วยให้เกิดการ ช่วยเหลือโดยไม่เป็นอันตราย หรือทำให้เกิดความอับอาย หรือล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน

- จัดบริการทางวิชาการและวิชาชีพให้แก่ครู ผู้ปกครอง และ ชุมชน โดยเฉพาะในการสร้างความเข้าใจ เรื่องการดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ ปัญหา ครอบครัว ฯลฯ โดยเชิญนักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้าน ปัญหาครอบครัว และอื่นๆ มาเป็นวิทยากรบรรยายหรือ ฝึกอบรม และมีการติดตามผลในเรื่องที่อบรม
- จัดทำโครงการเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน และ ชุมชนเพื่อส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียน โดยใช้กระบวนการแนะแนวและวิธีการอื่น ๆ ตามความ เหมาะสม เช่น โครงการประกอบอาชีพอิสระสร้างงาน เสริมรายได้ระหว่างเรียน โครงการพยาบาลอาสา โครงการธนาคารความดี โครงการเยาวชนพิทักษ์โรงเรียน โครงการเยาวชนมีคุณเทศก์ โครงการศิลปสร้างสรรค์ โครงการนันทนาการเพลิน โครงการวิทย์และเทคโนโลยี พัฒนาชีวิต ชุมรมวิชาการ และกิจกรรมต่างๆ

บทบาทครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

- ศึกษาและรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล เช่น จัดทำระเบียบสะสม สังเกต สัมภาษณ์ ฯลฯ
- ดูแลช่วยเหลือ ติดตาม ส่งเคราะห์ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ด้านความสามารถ การปรับตัวและการสร้างสรรค์
- ให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับผู้เรียนที่มีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ
- เยี่ยมบ้านผู้เรียน
- ประสานความร่วมมือกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษา
- ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือผู้เรียน
- ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษารายกรณี ในกรณีที่เกี่ยวข้อง
- บันทึกหลักฐานการช่วยเหลือผู้เรียนและสรุปรายงานต่อผู้บริหาร
- ส่งต่อไปยังครูแนะแนวกรณีปัญหายากเกินกว่าจะแก้ไขเองได้

บทบาทครูประจำวิชา และครูอื่น ๆ

- ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนแก่ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น และครูแนะแนว
- ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นและครูแนะแนว ในการดูแลช่วยเหลือป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน
- ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษารายกรณี ในกรณีที่เกี่ยวข้อง
- บันทึกหลักฐานข้อมูลผู้เรียนเป็นรายกรณี
- ให้คำแนะนำ ปรึกษาเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มในการเรียนวิชาซึ่งตนเป็นผู้สอน

บทบาทครูแนะแนว

- ประสานงานและบริหารจัดการบริการและกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียน
- สนับสนุนให้ความช่วยเหลือ ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น และครูประจำวิชา ในการพัฒนาผู้เรียน
- ให้คำปรึกษารายกรณี และรับการส่งต่อผู้เรียนที่มีปัญหาซับซ้อน ยากแก่การแก้ปัญหาจากครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นและครูประจำวิชา

ประชุมกลุ่มปรึกษารายกรณี ทั้งในส่วนของงานแนะแนวและระดับสถานศึกษา บางกรณีอาจต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

- ประสานงานเพื่อการส่งต่อผู้เรียน ที่มีปัญหายากเกินการแก้ไขให้กับผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลการช่วยเหลือ
- จัดกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน เพื่อการป้องกัน แก้ไขปัญหาและส่งเสริมผู้เรียนทุกคนรวมทั้งผู้ที่มีความสามารถพิเศษ และผู้ด้อยโอกาสให้ได้พัฒนาศักยภาพของตนเต็มความสามารถ
- ร่วมจัดบริการต่างๆ เพื่อการป้องกัน แก้ไข และพัฒนาผู้เรียนดังนี้
 - แนะนำกลุ่ม
 - จัดบริการด้านสุขภาพ

- จัดหาทุนการศึกษาและอาหารกลางวัน
 - จัดหางาน
 - จัดให้มีการฝึกงานและการหารายได้ระหว่างเรียน
 - จัดศูนย์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเพื่อการวางแผนชีวิต
 - จัดบริการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา หรือความต้องการพิเศษ
 - ติดตามผลผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและจบการศึกษาแล้ว
- บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและสรุปรายงานต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง
 - จัดระบบงานสารสนเทศ ให้เป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ที่ทันสมัยสะดวกในการสืบค้น โดยมีข้อมูลโลกกว้างทางการศึกษา โลกกว้างทางอาชีพ การพัฒนาบุคลากร มีแบบสำรวจและแบบทดสอบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง สามารถเลือกใช้ข้อมูลในการวางแผนการศึกษา การประกอบอาชีพและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การให้คำปรึกษา

การให้คำปรึกษา เป็นเทคนิควิธีหนึ่งที่ครูสามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจตนเอง เพื่อเป็นการป้องกันปัญหา แก้ปัญหา ช่วยลดความวิตกกังวลของผู้เรียน และให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจ เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และพัฒนาดตนเองได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

1. คุณสมบัติผู้ให้คำปรึกษา

- ๕๐ มีบุคลิกภาพที่น่ารัก และเป็นมิตร
- ๕๐ มีลักษณะน่าไว้วางใจ น่าเคารพ น่าเชื่อถือ
- ๕๐ มีบุคลิกท่าทางน่าเจริญใจ ชวนให้อยากปฏิบัติตาม
- ๕๐ รู้จักพูดหรือพูดเป็นให้ได้รับทราบปัญหาที่แท้จริง ช่วยให้ตอบปัญหาด้วยตนเองได้
- ๕๐ รู้จักฟังหรือฟังเก่ง จับประเด็นได้ไวและกระจำชัดและมีความอดทนต่อการรับฟัง
- ๕๐ สามารถอธิบายและคลี่คลายปมประเด็นต่างๆให้เห็นชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย
- ๕๐ มีเป้าหมายและนำไปสู่จุดหมาย ซึ่งจะแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีที่ถูกต้อง

2. หลักการให้คำปรึกษา

๕๐ ต้องสร้างสัมพันธภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้มาขอรับคำปรึกษา สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเอง ด้วยท่าที วาจา สายตา ที่เป็นมิตร

๕๑ การใช้คำพูด และท่าทีในการให้คำปรึกษา

- สนใจรับฟังอย่างจริงจัง
- ให้ผู้มาขอรับคำปรึกษาระบายความรู้สึกอย่างเต็มที่
- ใช้คำถามเพื่อให้ผู้มาปรึกษาได้คิด
- รู้จังหวะในการใช้คำถามสอดแทรก
- ให้กำลังใจ ความมั่นใจแก่ผู้มาขอคำปรึกษา
- รู้จักผ่อนคลายความตึงเครียดหรือบรรยากาศที่อึดอัด

๕๒ การยุติการให้คำปรึกษา การสร้างความประทับใจ

- สรุปประเด็นสำคัญ
- ถ้าเป็นเรื่องส่วนตัวที่ผู้ขอรับคำปรึกษาไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบ ก็พูดให้แน่ใจว่าจะเก็บความลับไว้
- แสดงท่าทีว่ายังให้โอกาสต่อไป
- หากเป็นเรื่องที่ต้องการให้แก้ไข ก็กล่าวสรุปอีกครั้งว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร ด้วยวาจาท่าทางเป็นกันเอง

3. ขั้นตอนการดำเนินการให้คำปรึกษา

- ๕๐ วิเคราะห์พฤติกรรมจากเครื่องมือต่าง ๆ เช่น ระเบียบสะสมแบบสำรวจ เป็นต้น
- ๕๑ ให้คำปรึกษาด้วยวิธีการหลายๆ อย่าง จนผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหาและตัดสินใจด้วยตนเองได้ ซึ่งครูไม่ควรตัดสินใจให้
- ๕๒ ให้ความรู้กับผู้เรียนในการทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับกลุ่มในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อนโดยให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษาพูดคุยการทำความเข้าใจปัญหาและการแก้ปัญหา
- ๕๓ บันทึกการให้คำปรึกษาทุกครั้ง เพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลง

การติดตามผล สรุปลง และรายงานผล

การเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิดนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ การประสานสัมพันธ์กับบุคลากรหลายฝ่าย ดังนั้นจึงต้องมีการติดตามผล สรุปลง และรายงานผลอย่างชัดเจน

การติดตามผล หมายถึงการติดตามผลผู้เรียนที่ได้รับการแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือแล้วว่าได้รับผลดีมากขึ้นเพียงใด การติดตามผลแต่ละครั้ง ต้องมีการบันทึกเหตุการณ์และผลที่เกิดขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการศึกษาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เครื่องมือและวิธีการในการติดตามมีหลายวิธี เช่น การสำรวจ การสอบถาม การสัมภาษณ์ บุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้เรียน หรือสัมภาษณ์ผู้เรียนโดยตรง เป็นต้น

สรุปลงและรายงานผล เป็นการจัดทำรายงานโดยสรุปลงการแก้ไขและช่วยเหลือผู้เรียนทั้งหมดเพื่อรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบควรทำอย่างมีระบบและมีหลักฐานที่ชัดเจน เช่น การศึกษาเป็นรายกรณี ซึ่งจะเป็นผลงานของครูได้และยังกล่าวได้ว่าเป็นการที่ “ครูเอาใจใส่ใกล้ชิด ปัญหาศิษย์จะคลี่คลาย” อย่างแท้จริง

(ตัวอย่าง)

แบบสรุปผลปัญหาผู้เรียนที่ได้รับการช่วยเหลือ

ประจำเดือน.....พ.ศ.ชั้น...../.....

ปัญหา การเขียน	จำนวน คน	ปัญหา ประพจน์	จำนวน คน	ปัญหา ตรรกวิทยา	จำนวน คน	ปัญหา ส่วนส่ว	จำนวน คน	ปัญหา จำนวน	จำนวน คน	ปัญหา อวกาศ	จำนวน คน	ปัญหา จำนวน	จำนวน คน	ปัญหา จำนวน	จำนวน คน
1. การวัดค่า		1. การวัดค่า		1. การวัดค่า		1. การวัดค่า		1. การวัดค่า		1. การวัดค่า		1. การวัดค่า		1. การวัดค่า	
2.		2.		2.		2.		2.		2.		2.		2.	
3.		3.		3.		3.		3.		3.		3.		3.	
4.		4.		4.		4.		4.		4.		4.		4.	
5.		5.		5.		5.		5.		5.		5.		5.	

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน

(.....)

ข้อคิด...ก่อนปิดเล่ม

การเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เป็นกลวิธีพื้นฐานที่ครูทุกคนพึงปฏิบัติ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหา ช่วยเหลือส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ดังนั้น

□ ผู้บริหารสถานศึกษา...จำเป็นต้อง...ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ด้านความคิด...และ การบริหารจัดการ ส่งเสริม ให้ครูทุกคนทำงานด้วยใจ มีใจรักในงาน รักในวิชาชีพครู มีความภูมิใจในการเป็นครูอาชีพ

□ ครู...จำเป็นต้อง...ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ความคิด การสอน พฤติกรรม และ บทบาท จากผู้สอนมาเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำ เป็นแบบอย่างและเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน ปลุกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ที่จะเสริมสร้างพลังด้านสติปัญญา อารมณ์ และการปรับตัวทางสังคม

ปัญหาใดๆ ของศิษย์จะคลี่คลาย
ขอเพียงท่านปฏิบัติดังนี้

1. รักลูกศิษย์ เหมือนลูกหลานของตนเอง
2. ใส่ใจ เมตตา เอื้ออาทร
3. ช่างสังเกต ช่างซักถาม
4. ประสานงานทุกฝ่าย
5. มีความยืดหยุ่น
6. มีแนวทางการช่วยเหลือและแก้ปัญหาหลากหลาย
7. ติดตามผู้เรียนอย่างใกล้ชิด
8. รักษาความลับของผู้เรียน
9. มองผู้เรียนในแง่ดี
10. ยกย่อง ชมเชย ให้กำลังใจผู้เรียน
11. หากปัญหาซับซ้อน ยากแก่การแก้ไข ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ
12. มีหลักฐานการบันทึกพฤติกรรม
13. มีการประเมินผล และรายงานผล

บรรณานุกรม

- ทองเรียน อมรัชกุล, เทคนิคเบื้องต้นในการให้คำปรึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญโลก, 2519.
- นิภา นิตย์ยาน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). พุทธศาสนกับการแนะแนว : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 6 - กุมภาพันธ์ 2543.
- วัชร ทรัพย์มี. การแนะแนวในโรงเรียน กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- วิชาการ, กรม. ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ สื่อชุดพัฒนาครูฉบับที่ 3-5 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2540.
- สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. จิตวิทยาการปรึกษาแบบสมดุส เอกสารการประชุมสัมมนาปฏิบัติการเรื่อง การให้คำปรึกษาในภาวะวิกฤต กรุงเทพมหานคร, 2542.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาแนะแนวในระดับมัธยมศึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช, 2539.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการแนะแนวในระดับประถมศึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์, 2530.

ภาคผนวก

การศึกษา กรณีตัวอย่าง

การศึกษา กรณีตัวอย่างเป็นรากฐานในการวินิจฉัยปัญหา และนำไปสู่การแก้ปัญหาในกรณีที่ผู้เรียนมีปัญหาที่สลับซับซ้อน และเป็นการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่ผู้เรียนตลอดจนการมองเห็นปัญหา และช่วยให้เข้าใจผู้เรียนได้ดีขึ้น เป็นการช่วยเหลือให้ผู้เรียนเปลี่ยน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพัฒนาไป สู่บุคคลที่สมบูรณ์สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

กรณีตัวอย่าง : ปัญหาความประพฤติ

เดือนเป็นบุตรที่เกิดจากภรรยาคนที่สองของนักธุรกิจฐานะดีคนหนึ่ง อยู่กับมารดาและญาติ มีหน้าตาสวยเหมือนมารดา ซึ่งเคยเป็นเทพีสงกรานต์ประจำจังหวัด การเรียนของเดือนอยู่ในเกณฑ์ดี บิดาให้การสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่ายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ แต่ไม่ค่อยมาดูแลหรือเยี่ยมเยียน มารดาต้องทำงานนอกบ้าน และบางครั้งกลับบ้านดึกเพราะไปเที่ยวกับบิดาตามสถานเริงรมย์ เดือนกลับบ้านต้องอยู่กับญาติของมารดาที่ค่อนข้างจู้จี้ขี้บ่น เดือนมักเก็บตัวอยู่ในห้องเสมอเมื่อกลับถึงบ้าน

ในโรงเรียนเดือนมีเพื่อนสนิทที่พูดคุยด้วยไม่กี่คน ซึ่งเพื่อนเหล่านี้จะได้รับของฝากจากเดือนเสมอ และในโอกาสวันสำคัญของเพื่อน เดือนก็จะมีของขวัญมาให้

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนของเดือนคือมีของหายบ่อยเป็นเงินบ้าง ของมีค่าบ้าง จากการสอบสวนของครูจึงทราบว่าผู้ขโมยคือเดือนและเธอก็รับสารภาพว่านำเงินไปซื้อของให้เพื่อน

ถ้าคุณเป็นครูจะอย่างไรเมื่อพบปัญหาของเดือน

ปัญหา

- การลักขโมย

วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

- ขาดความรักความอบอุ่น ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี การขโมยเงิน สิ่งของ วัตถุ เป็นการทดแทน ตอบสนองความต้องการทางจิตใจที่ขาดความรักความอบอุ่น
- การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

- ไม่ประณาม ลงโทษรุนแรง
- ให้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ในสิ่งที่กระทำและผลกระทบที่เกิดขึ้น
- เยี่ยมบ้านและปรึกษากับผู้ปกครองเพื่อวางแผนในการแก้ไขร่วมกัน
- ให้โอกาสได้ร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมแรงในการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม
- ติดตามผลเป็นระยะๆ

(กรณีตัวอย่าง : ปัญหาการเรียน)

เหตุการณ์เกิดขึ้นในห้องสอบกลางภาคเรียน วิชาคณิตศาสตร์ คุณครูวัชรเดโชตรวจสภาพห้องสอบ หลังจากนักเรียนออกจากห้องสอบไปแล้วเป็นบางส่วน ได้พบเศษกระดาษเล็กๆ แผ่นหนึ่ง เป็นสูตรคณิตศาสตร์ที่นักเรียนกำลังสอบ จึงเก็บไว้โดยไม่บอกให้ผู้ใดทราบ และได้ตรวจสอบลายมือปรากฏว่าเป็นลายมือของเด็กชายประเสริฐ

หลังจากการสอบ ครูวัชรไปขอดูผลการสอบ คะแนนของประเสริฐพบว่าสอบได้เป็นอันดับ 2 ของห้อง เมื่อครูวัชรไปดูผลการสอบโดยรวมจากงานวัดผล ปรากฏว่าประเสริฐมีผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้

ครูวัชรจึงให้ประเสริฐไปพบและสอบถามความจริงเกี่ยวกับการทุจริตในการสอบ ประเสริฐรับสารภาพว่าตนทุจริตจริง โดยลอกสูตร และวิธีทำเข้าไปในห้องสอบเพราะไม่เข้าใจเนื้อหาและไม่กล้าซักถามครูผู้สอน สาเหตุที่ทำเพราะมีแรงจูงใจจากครูผู้สอนว่าถ้าได้คะแนนสูงเป็นลำดับที่ 1-3 จะมีรางวัล จึงทำให้ประเสริฐอยากได้รางวัลนั้น

คุณครูวัชรจะอย่างไรเพื่อแก้ปัญหาด้วยการดูแลอย่างใกล้ชิด

ปัญหา

การทุจริตในการสอบ

วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

- อยากได้คะแนนสอบสูง
- อยากได้รางวัล
- เรียนไม่รู้เรื่อง

แนวทางในการแก้ไขปัญหานี้

1. ชักถามสาเหตุ
2. สืบค้นประวัติส่วนตัวเกี่ยวกับการเรียน
3. ให้ผู้เรียนยอมรับการกระทำของตนเองว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ผลเสียของการทุจริตในการสอบครั้งนี้
4. แนะนำผู้เรียนให้รู้วิธีเรียนที่เหมาะสมกับตนเอง ให้มีการทบทวนทำแบบฝึกหัดและข้อสอบเก่าๆ
5. ฝึกผู้เรียนให้มีพฤติกรรมกล้าแสดงออก กล้าซักถามครู
6. ติดตามผลเป็นระยะๆ
7. ให้กำลังใจ

ผลจากการช่วยเหลือ

ประเสริฐเปลี่ยนพฤติกรรมและผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

ดีขึ้น

(กรณีตัวอย่าง : ปัญหาส่วนตัว)

โต้งและเต๋าคือเพื่อนซี้กัน บิดามารดา รับราชการในจังหวัดหนึ่ง โต้งเป็นพี่ชายหน้าตาดี เรียนดีสามารถสอบเทียบได้และสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ส่วนเต๋ามีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี บิดามารดามักเปรียบเทียบเต๋ากับพี่ชายอยู่เสมอทั้งด้านการเรียนและรูปร่างหน้าตา ที่โรงเรียนครูโอ้สังเกตว่า เต๋ามักจะทำงานคนเดียว ถ้ามีงานกลุ่มเต๋ามักจะไม่ได้รับการยอมรับให้เข้ากลุ่ม เมื่อเต๋าคิดท้อหรือแสดงความคิดเห็น ก็จะถูกเพื่อนล้อหรือล้อเลียน

ครูโอ้จะอย่างไรเพื่อช่วยเต๋าค่ะ

ปัญหา

การปรับตัว (เพื่อนไม่ยอมรับ)

วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

- เต๋ามีกลิ่นตัวแรง เสื้อผ้าสกปรก
- การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาไม่เหมาะสม ลำเอียง รักลูกไม่เท่ากัน

แนวทางในการแก้ไขปัญห

1. ชักถามผู้เรียนและเพื่อนเพื่อหาข้อมูล
2. เชิญผู้ปกครองมาพบปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือเต่าและปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมรวมทั้งการดูแลความสะอาดของเสื้อผ้า
3. แนะนำให้คำปรึกษาเต่าให้ดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายและเสื้อผ้า ตลอดจนปรับปรุงด้านการเรียนให้ดีขึ้น
4. ค้นหาความสามารถพิเศษและกระตุ้นส่งเสริมให้กำลังใจในการพัฒนาศักยภาพ
5. จัดกิจกรรมที่เหมาะสมและให้โอกาสเต่าได้ทำงานด้วยความมั่นใจให้ประสบความสำเร็จ
6. ชี้แจงให้เพื่อนยอมรับ และให้โอกาสเต่าร่วมทำงานกลุ่ม
7. สังเกต ดูแล ติดตาม ให้กำลังใจ

(ตัวอย่าง)

แบบบันทึกการสังเกต

ชื่อ (ตช./ ต.ญ./ นาย/ น.ส.).....ชั้น.....

วัน เดือน ปีที่สังเกต.....

สถานที่.....

บันทึกพฤติกรรมตรง.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

หมายเหตุ การบันทึกพฤติกรรมตรง คือ การบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียน
พฤติกรรมของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง และปฏิกิริยาของผู้เรียนที่มีต่อ
พฤติกรรมของผู้อื่นในขณะนั้นตามภาพที่เห็นจริง

(ตัวอย่าง)
แบบสัมภาษณ์

ชื่อ (ตช./ต.ญ./นาย/น.ส.).....ชั้น.....ครั้งที่.....
วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์.....
สถานที่ที่สัมภาษณ์.....

จุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์

.....
.....
.....

บันทึกการสัมภาษณ์

.....
.....
.....

ข้อสรุป

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
(.....)

หมายเหตุ ผู้สัมภาษณ์ควรสังเกตปฏิกิริยาต่างๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อคำถามต่างๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นท่าทาง สีหน้า อากัปกิริยา หรือคำพูด การสัมภาษณ์ควรสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนด้วย เช่น ผู้ปกครอง ครู ญาติพี่น้อง เพื่อน ฯลฯ จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนในหลายๆ ด้าน

(ตัวอย่าง)
แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน

ชื่อ(ต.ช./ต.ญ./นาย/น.ส.).....ชั้น.....
วัน เดือน ปีที่เยี่ยมบ้าน.....
บิดาชื่อ.....อาชีพ.....รายได้.....
มารดาชื่อ.....อาชีพ.....รายได้.....
บ้านเลขที่.....ต.....อ.....จ.....
ชื่อผู้ไปเยี่ยมบ้าน 1.....2.....3.....

1. ทำเลที่ตั้งสภาพแวดล้อมของบ้าน

.....
.....

2. ลักษณะของบุคคลและความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว

.....
.....

3. ความรู้สึกของผู้ปกครองที่มีต่อตัวผู้เรียนและโรงเรียน

.....
.....

4. ข้อเสนอจากการเยี่ยมบ้าน

.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์
(.....)

(ตัวอย่าง)
แบบบันทึกการช่วยเหลือผู้เรียน

ชื่อ.....ชั้น.....อ.ที่ปรึกษา.....

วันที่จัดบันทึก.....ครั้งที่.....

ปัญหาที่พบ.....

พฤติกรรมที่แสดง.....

การดำเนินการช่วยเหลือ.....

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ.....

ความคิดเห็นของผู้บันทึก.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก

(.....)

(ตัวอย่าง)

แบบติดตามผลการแก้ไขปัญหา / ช่วยเหลือผู้เรียน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

เรียน.....

ด้วย (ต.ช./ต.ญ./นาย/น.ส.).....ชั้น...../.....

มีปัญหา.....ข้าพเจ้าได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคือ.....
ดังนี้.....

ผลจากการช่วยเหลือ.....

ความเห็น/ข้อเสนอแนะ.....

ขอความร่วมมือจากท่าน ได้โปรดกรุณาส่งเหตุการณ์ของผู้เรียน
และแจ้งกลับมาให้ทราบด้วย

ลงชื่อ.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(.....)

(ตัวอย่าง)

แบบบันทึกข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ชื่อ.....ชั้น.....

สรุป ข้อมูลต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ลักษณะรูปร่าง หน้าตา.....
2. ลักษณะอุปนิสัย.....
3. ด้านเศรษฐกิจ.....
4. ด้านการเรียน.....
5. ด้านความประพฤติ.....
6. ด้านสุขภาพ.....
7. ด้านแรงจูงใจ.....
8. ความสามารถพิเศษ.....

แนวทางในการช่วยเหลือผู้เรียน ดังนี้

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก
(.....)

การรู้จักเด็กจากข้อมูลต่าง ๆ จะสามารถทำให้เห็นภาพโดยรวมของผู้เรียน
ชัดเจนยิ่งขึ้น

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ	นายอำรุง จันทวานิช	(พ.ศ. 2542-2543)
	นายประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์	(พ.ศ. 2543-ปัจจุบัน)
รองอธิบดีกรมวิชาการ	นายสาโรช วัฒนสโรช	(พ.ศ. 2541-2543)
	นายประสาท สอ้านวงศ์	(พ.ศ. 2543-ปัจจุบัน)
ที่ปรึกษากรมวิชาการ	ศาสตราจารย์คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต	
ผู้อำนวยการศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ	นางมัลลิกา นิตยาพร	

ยกทรงต้นฉบับ

นางสาววิไลวรรณ	ตรีศรีชนะมา	ข้าราชการบำนาญ
นางปราณี	เวียงเจริญ	โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี
นางสาวพวงเงิน	ลิ้มวิเศษศิลป์	โรงเรียนนาไร่รัตน์ จ.แพร่
นางวัชรินทร์	แย้มโสภี	โรงเรียนอุยธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นายอุดมรัตน์	เชาวีวัฒน์	โรงเรียนพิษณุศึกษา จังหวัดนนทบุรี
นางสาววารุณี	ธนวานิช	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

นางสาวอังสนา เปะนันท์	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ
นางสาวจิระวรรณ ปักัดตั้ง	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

บรรณาธิการกิจ ครั้งที่ 1

นางกฤษณา จันทรวิภาค	โรงเรียนเทพศิรินทร์ กรุงเทพฯ
นางวัชรินทร์ แยมโสภี	โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
นางสาวเพ็ญศรี วชิราวิโรจน์	โรงเรียนสตรีวัดอัปสรสวรรค์ กรุงเทพฯ
นางสาวอังสนา เปะนันท์	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ
นางสาวจิระวรรณ ปักัดตั้ง	ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ

คณะบรรณาธิการกิจ ครั้งที่ 2

นางสุวิมล พุกประยูร	ข้าราชการบำนาญ
นางโซนิดา มณีใส	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นางกาญจนา ภู่วรรณ	โรงเรียนวัดสังเวช กรุงเทพฯ
นางอัมพา ปุยศิริรักษ์	โรงเรียนสากเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร

นายอภิชาติ เศรษฐ์วิจัยกิจการ

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นางสาววราณี ธนวานิช

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นางสาวอังสนา เปศลันท์

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นางสาวจิระวรรณ ปักกัตตั้ง

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

บรรณาธิการ

นางสาวอังสนา เปศลันท์

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

นางสาวจิระวรรณ ปักกัตตั้ง

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ
กรมวิชาการ

ภาพปกและภาพประกอบ

นายชูเกียรติ เกิดอุดม

ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ

